

Programmabegroting 2023

Natuur- en recreatieschap IJsselmonde

Ontwerpbegroting

2023

Inhoud

1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING	1
2. UITGANGSPUNTEN	2
3. PROGRAMMA INSTANDHOUDING GEBIEDEN	3
3.1. GEBIEDSBEHEER	3
3.1.1. BEHEERINFORMATIE	3
3.1.2. UITVOEREN TERREININSPECTIES	3
3.1.3. ONDERSTEUNING RECREATIE-, LANDSCHAPS- EN NATUURBEHEER	4
3.1.4. UITVOEREN TERREINBEHEER	4
3.1.5. OMGEVINGSMANAGEMENT	4
3.1.6. BEHEER VASTGOED EN GRONDEN	5
3.1.7. TOEZICHT EN HANDHAVING	5
3.1.8. VERGUNNINGEN, ONTHEFFINGEN EN TOESTEMMINGEN	5
3.2. MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID	6
3.2.1. VRIJWILLIGERS EN ACTIEF BURGERSCHAP	6
3.3. PLANNEN MAKEN	7
3.3.1. PLAN- EN PROJECTVOORBEREIDING	7
3.3.2. BEHEERKOSTENBEREKENING EN ANALYSES	7
3.4. OVERHEAD	8
3.4.1. BESTUURSPRODUCTEN	8
3.4.1.1. ACCOUNTMANAGEMENT	8
3.4.1.2. BESTUURSSECRETARIS	8
3.4.1.3. SECRETARIAAT	8
3.4.2. FINANCIËLE DIENSTEN	9
3.4.2.1. FINANCIËEL BELEID	9
3.4.2.2. PLANNING EN CONTROL	9
3.4.3. JURIDISCHE DIENSTEN	9
3.4.3.1. AANSPRAKELIJKHEID	9
3.4.3.2. JURIDISCHE ONDERSTEUNING	10
3.4.3.3. PROCEDEREN	10
3.4.3.4. WOB-PROCEDURES	10
3.5. PROJECTEN/KREDIETEN	11
3.6. MUTATIES RESERVES	11
3.7. WAT GAAT HET KOSTEN	12
4. PARAGRAFEN	13
4.1. WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	13
4.2. ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	18
4.3. FINANCIERING	20
4.4. GRONDBELEID	21
4.5. BEDRIJFSVOERING	22
4.6. DEELNEMERSBIJDRAGE	22
FINANCIËLE BEGROTING EN BIJLAGEN	23

1. Bestuurlijke samenvatting

Toekomst recreatieschap

De vijf gemeenten op IJsselmonde (Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht) in het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde hebben per 1 januari 2021 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer afgesloten voor het beheer van de NRIJ-gebieden op basis van een langjarig contract van tweemaal 4 jaren. Daarbij is sprake van (tenminste) één tussentijdse evaluatie (en in potentie doorgaan of exit-) moment. Op deze wijze wordt recht gedaan aan enerzijds het belang van continuïteit voor alle betrokkenen en anderzijds het kader van (publieke) besteding en verantwoording van middelen. Rekening gehouden wordt met een financiële opgave oplopende tot 20% in 2025 (5% per jaar vanaf begroting 2022). Partijen conformeren zich hieraan en zullen gezamenlijk werken aan een zo zorgvuldig mogelijke benadering hiervan, waarbij de doelstellingen van het recreatieschap zo veel als mogelijk kunnen blijven worden uitgevoerd. Partijen streven er naar om door middel van deze samenwerking de hun toevertrouwde openbare diensten, beter, efficiënter en goedkoper uit te voeren. Waarbij de gezamenlijke ambitie om een stimulans geven aan de biodiversiteit en de recreatieve versterking van het groene landschap op IJsselmonde blijft bestaan. In 2021 is een nadere uitwerking opgesteld van de samenwerkingsovereenkomst in de vorm van het Gezamenlijk Uitvoeringsprogramma IJsselmonde 2021-2025. Dit uitvoeringsprogramma is verwerkt in voorliggende begroting.

Optimaliseringsrichtingen ten behoeve van een toekomstbestendig NRIJ

De provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam stellen tot en met 2025 jaarlijks samen €1.273.366 subsidie beschikbaar aan Natuur- en recreatieschap IJsselmonde. Voor wat betreft de periode na 2025 is het uitgangspunt van de provincie dat zij haar medeverantwoordelijkheid voor recreatiebeheer behoudt en daartoe middelen beschikbaar stelt. Zij heeft inmiddels wel kenbaar gemaakt voornemens te zijn de subsidie aan NRIJ met ingang van 2022 met € 92.092 te willen verlagen. Gemeente Rotterdam geeft aan dat zij financiële middelen beschikbaar houdt ten behoeve van regionale, buitenstedelijke groengebieden, waartoe ook behoren de gebieden in eigendom en beheer van het schap. Gelet op het maatschappelijk belang van de taken van NRIJ zal het bestuur zich de komende tijd inzetten om zowel bij de gemeente Rotterdam als de Provincie een passend financieel perspectief voor na 2025 te creëren.

Gelet op het voorgaande bestaat de kans dat de komende jaren in een bandbreedte van € 0 tot € 1.250.000 substantieel minder geld beschikbaar wordt gesteld door de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam. Daarom hebben het schap en Staatsbosbeheer afgesproken dat zij zich naast het afgesproken 20%-scenario uit de SOK zich ook willen voorbereiden op andere scenario's (met grotere en kleinere financiële impact) en te willen onderzoeken via welke optimalisatie-richtingen welke bijdrage geleverd kan worden aan het opvangen van een mogelijke daling van de subsidiebijdragen. In 2021 heeft er een verkenning plaatsgevonden naar optimalisatie-richtingen. Uiteindelijk is besloten tot uitwerking en doorvoering van de eerste serie optimaliseringsvoorstellen (jaarschijf 1). In de maximale variant en indien alle voorstellen gerealiseerd kunnen worden, kan dit in 2022 leiden tot een daling van de beheeruitgaven met ruim 5%. De verwachting is dat investeringen dienen te worden gedaan om het uiteindelijke doel,

een lagere beheerlast, te realiseren. Verder zal in 2022 een nadere verkenning worden uitgevoerd naar de haalbaarheid en uitwerking m.b.t. optimaliseringsvoorstellen van de tranches voor de jaren 2023 tot en met 2025. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de toekomstbestendigheid van het NRIJ.

Gebiedsontwikkeling

De natuur- en recreatiegebieden werden in 2020 en 2021 zeer druk bezocht, o.a. vanwege Covid-19. Dit is een positieve ontwikkeling, dat recreanten de gebieden weten te vinden en de natuur beleven. Tegelijkertijd brengt het ook uitdagingen met zich mee onder andere gerelateerd aan veiligheid, vervuiling en een toename aan beheerkosten.

Financiële samenvatting

Voor 2023 ligt er een sluitende begroting, waarbij rekening is gehouden met een deelnemersbijdrage van € 1.525.564 (4,8% hoger dan de bijdrage 2021) en een provinciale subsidie van € 326.900 en bijdrage van de Gemeente Rotterdam van € 854.373.

2. Uitgangspunten

Uitgangspunt voor de programmabegroting 2023 is bestaand en aanvaard beleid, zoals dat is vastgelegd in het besluit Uitgangspunten programmabegroting 2023, de Programmabegroting 2022, de Najaarsrapportage 2021, het Gezamenlijk Uitvoeringsprogramma IJsselmonde 2021-2025 en eventuele andere besluiten van het Algemeen Bestuur tot 1 maart 2022.

Opbrengsten uit huren, pachten en dergelijke zijn conform de actuele contracten bijgesteld. Ook worden eventuele nieuwe (externe) ontwikkelingen (bij bestaand beleid) meegenomen. De begroting Onderhoudskosten wordt gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan TBM. Structurele effecten die voortkomen uit de jaarrekening 2021 zullen worden verwerkt in een begrotingswijziging 2023.

Voor de prijsstijging op de ramingen voor 2023 is een indexatie van 4,8% toegepast, overeenkomstig het indexeringspercentage van de Kring van gemeentesecretarissen. Deze indexering wordt toegepast op alle lasten, met uitzondering van belastingen, verzekeringen, rentelasten en afschrijvingen. De indexering wordt in principe niet toegepast op de baten (voorzichtigheidsbeginsel). Voor de meerjarenraming 2024 tot en met 2027 is geen indexering toegepast.

De programmabegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2027 moeten, conform de uitgangspunten in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), structureel en reëel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Als dit niet het geval is, is de kans groot dat op termijn een begrotingstekort ontstaat. De nadere uitwerking is opgenomen in de financiële begroting.

De programmabegroting moet half april voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar klaar zijn. Dit heeft te maken met bepalingen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Het recreatieschap en Staatsbosbeheer hebben eind 2020 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met elkaar afgesloten voor de periode 2021 tot en met 2024 met de mogelijkheid om deze vier jaar te verlengen. In deze overeenkomst is afgesproken dat het recreatieschap en Staatsbosbeheer gezamenlijk een uitvoeringsprogramma vormen op de gewenste ambities en inrichting van het werkgebied van het schap. Dit uitvoeringsprogramma is in 2021 opgesteld en wordt jaarlijks vertaald in de begroting.

De provincie Zuid-Holland is per 1 januari 2018 uitgetreden uit de gemeenschappelijke regeling. De wijze en mate van financiële betrokkenheid in de toekomst van de provincie bij het recreatieschap is vastgelegd in de 'Financieringsovereenkomst NRIJ-PZH'. De financieringsovereenkomst is in deze begroting verwerkt. Deze bijdrage is niet meer zichtbaar onder de deelnemersbijdragen, maar is opgenomen als subsidiebijdrage onder de baten.

De gemeente Rotterdam is eveneens per 1 januari 2018 uitgetreden uit de gemeenschappelijke regeling. De financiële afspraken hier omtrent zijn vastgelegd in de 'Hoofdlijnen overeenkomst Uittreding Rotterdam'. De bijdrage van de gemeente Rotterdam is niet meer zichtbaar onder de deelnemersbijdrage, maar is opgenomen als subsidiebijdrage onder de baten.

3. Programma Instandhouding gebieden

Het programma is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Gebiedsbeheer
- Maatschappelijke betrokkenheid
- Plannen maken
- Overhead
- Algemene dekkingsmiddelen
- Kredieten en
- Mutatie reserves

3.1. Gebiedsbeheer

Aantrekkelijke en gevarieerde gebieden, die onderling samenhangen en verbonden zijn, en waarin recreatie en ecologie elkaar versterken. Dat vraagt om professioneel beheer. Met het Terrein Beheer Model (TBM) bijvoorbeeld, waarmee we gefundeerde inrichtings- en beheerkeuzes kunnen maken, met inzicht in de beheerkosten.

Voor het aantrekkelijk houden van de gebieden is het belangrijk dat bezoekers zich er welkom en veilig voelen. Het recreatieve aanbod is divers en sluit aan bij de vraag van de gebruikers. En we zorgen voor de afhandeling van vragen, klachten en verzoeken voor gebruik van het gebied en voor handhaving.

3.1.1. Beheerinformatie

Wat willen we bereiken

Beheerinformatie levert inzicht in de beheerwerkzaamheden en kosten voor de komende jaren. Deze informatie is onmisbaar voor een goede beheervoorbereiding en -uitvoering in de terreinen.

Wat gaan we er voor doen

Met en weten. Daarom is het van belang dat de beheerinformatie inzichtelijk en op orde is. De koppeling aan een Geografisch Informatie Systeem (GIS) aan het Terrein Beheer Model maakt data en kosten inzichtelijk, goed te beheren en te vergelijken. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld kaartmateriaal van de huidige en toekomstige inrichting, plannings, geografische gebiedsanalyses en beschrijvingen van kapitaalgoederen zoals wegen en paden, maar ook 'kunstwerkspaspoorten' voor bijvoorbeeld bruggen en steigers.

3.1.2. Uitvoeren terreininspecties

Wat willen we bereiken

Het uitvoeren van inspecties leidt tot actuele, heldere beheerdata. Daarmee kan op de korte termijn de kwaliteit en veiligheid in de gebieden gewaarborgd worden en is op de langere termijn inzicht in de noodzakelijke investeringen.

Wat gaan we er voor doen

Door systematische visuele en technische inspecties te doen blijft er zicht op de onderhoudsstaat van de natuur- en recreatieterreinen. Zo kan er tijdig bijgestuurd worden.

Inspecties stellen in staat dat:

- de kwaliteit van het terrein te geborgd wordt;
- de meerjarenplanningen groot onderhoud actueel gehouden wordt;
- de veiligheid in het gebied (beter) gewaarborgd blijven;
- er invulling gegeven wordt aan aantoonbaarheid (juridische aansprakelijkheid).

3.1.3. Ondersteuning recreatie-, landschaps- en natuurbeheer

Wat willen we bereiken

Beoogd wordt een natuurlijke en eigentijdse inrichting van de terreinen, met naast recreatieve mogelijkheden ook aandacht voor landschappelijke kwaliteit en vergroting van de biodiversiteit.

Wat gaan we er voor doen

Terreinbeheer is continu inspelen op nieuwe wettelijke kaders en op vragen en veranderend gebruik van stakeholders in en om de terreinen. Het is dan ook belangrijk om deze vraagstukken goed te volgen en aanpassingen te onderbouwen en te implementeren in het beheer.

Recreatieadviseurs, ecologen en landschapsarchitecten zetten hierbij hun kennis van zowel het recreatiegebruik en de natuur- en landschapswaarden van de gebieden als hun landelijke expertise in, zodat het beheer wordt ingericht vanuit een integraal perspectief.

3.1.4. Uitvoeren terreinbeheer

Wat willen we bereiken

Efficiënt en hoogwaardig terreinbeheer levert een duurzaam onderhouden recreatie- en natuurgebied op dat aansluit op de wensen van bezoekers, met faciliteiten die schoon, heel en veilig zijn. Daarnaast draagt het beheer bij aan natuurwaarden en biodiversiteit.

Wat gaan we er voor doen

Binnen de kaders van wet- en regelgeving en met behoud van de landschappelijke kwaliteit wordt integraal en duurzaam terreinbeheer uitgevoerd. Verder wordt er op basis van Social Return gewerkt; en wordt ervaring in beheer, recreatie en biodiversiteit gedeeld. Uitvoering van het werk gebeurt op basis van het Terrein Beheer Model. Deze systematiek garandeert de kwaliteit van het beheer en maakt vervangingsinvesteringen voor dagelijks en groot onderhoud per jaar inzichtelijk. De meerjarige onderhoudsplanning geeft ook inzicht voor de lange termijn.

3.1.5. Omgevingsmanagement

Wat willen we bereiken

Beoogd wordt een brede waardering voor de gebieden, heldere communicatie en samenwerking met belanghebbenden, gezamenlijke verantwoordelijkheid en begrip voor beheermaatregelen.

Wat gaan we er voor doen

Veel mensen voelen zich betrokken bij uw gebieden en willen graag meedenken en bijdragen aan het beheer van terreinen. Goed terreinbeheer betekent dus ook: communicatie en samenwerking met de omgeving en belanghebbenden. Er wordt gebruik gemaakt van diverse vormen van gebieds- en stakeholdercommunicatie, zoals participatie- en informatiebijeenkomsten, woordvoering, en (landelijke) online en offline communicatiekanalen. De boswachters zijn hierbij lokaal aanspreekpunt en monitoren wat er in de omgeving leeft. Uiteraard worden ook landelijke expertise en netwerken ingezet.

3.1.6. Beheer vastgoed en gronden

Wat willen we bereiken

Professioneel vastgoed- en grondbeheer houdt u de (vermogens)positie op orde. Bovendien wordt voldaan aan de rechten en plichten die het eigendom met zich meebrengt. Zorgvuldig en passend medegebruik draagt bij aan het recreatieaanbod én aan structurele inkomsten.

Wat gaan we er voor doen

De grondpositie (de gronden en vastgoed binnen het werkingsgebied) vormt de basis van elk natuur- en recreatiegebied. Duurzame borging van dit bezit vraagt om zorgvuldig beheer (goed rentmeesterschap). Daarmee wordt invulling gegeven aan verzoeken om medegebruik, bijvoorbeeld door erfpacht- of andere gebruiksovereenkomsten aan te gaan, inclusief de administratieve, financiële en juridische afwikkeling daarvan. Professioneel grond- en vastgoedbeheer is ook financieel van belang: de grond en gebouwen vormen immers uw kapitaal.

3.1.7. Toezicht en handhaving

Wat willen we bereiken

Beoogd wordt een gebied te leveren waar mensen zich veilig en welkom voelen en waar de natuur wordt beschermd. Door naleving van de wet- en regelgeving blijft de kwaliteit van het gebied op orde en de recreatie- en belevingswaarde hoog.

Wat gaan we er voor doen

Toezicht en handhaving bestaat uit drie onderdelen:

- Gastheerschap voor de gebruikersgroepen;
- Handhaving op geldende bepalingen en wetgeving;
- Samenwerking met andere bevoegde toezichthouders (politie, gemeentelijke handhavers);

De uitvoering van deze onderdelen door boswachters met boa-bevoegdheden, gebeurt in overleg met o.a. gemeenten en andere toezichthouders. Hierbij wordt ingespeeld op de aard van het gebied en mogelijke probleemsituaties in de terreinen en/of op het water.

3.1.8. Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

Wat willen we bereiken

De gebieden bieden ruimte voor initiatieven van derden, zorgvuldig getoetst aan de andere belangen voor het terrein. Afspraken met partijen worden vastgelegd en gecommuniceerd.

Wat gaan we er voor doen

De gebieden worden regelmatig gebruikt door organisaties en particulieren voor het organiseren van activiteiten en evenementen. Dat is een maatschappelijke meerwaarde. Want naast het beschermen van natuur, zijn ook het beleven en benutten van terreinen belangrijke waarden. Maar niet alles kan en mag overal. Daarom is het nodig om heldere afspraken te maken over het gebruik van het gebied en de faciliteiten, zeker bij grote bezoekersaantallen. Dit wordt vastgelegd in de vorm van een vergunning (verlening door gemeenten), ontheffing of toestemming. Vanzelfsprekend op basis van de afspraken en doelstellingen die voor een terrein gelden.

3.2. Maatschappelijke betrokkenheid

Duurzaam, hoogwaardig beheer vraagt om afstemmen en samenwerken. Met omwonenden, ondernemers en diverse gebruikersgroepen. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vinden er zinvol werk en hun inzet verhoogt de kwaliteit van gebieden. Ook zorgen we dat de terreinen toegankelijk zijn voor mensen met een beperking en bieden we lesprogramma's en voorzieningen aan voor jeugd.

Zo verbinden we duurzaam beheer met maatschappelijk beheer en werken we samen aan terreinen waar mens en natuur elkaar vinden.

3.2.1. Vrijwilligers en actief burgerschap

Wat willen we bereiken

Een zorgvuldige aanpak van vrijwilligerswerk en actief burgerschap leidt tot betrokkenheid, betekenis en plezier bij gebruikers en de omgeving van het gebied. De vrijwilligers werken mee aan excursies, jeugdactiviteiten en terreinbeheer, maar ook helpen zij bij monitoring, toezicht en handhaving en bij vragen, meldingen en klachten van bezoekers.

Wat gaan we er voor doen

Veel mensen voelen zich betrokken bij de gebieden en zetten zich er graag voor in. 'Vrijwilligers en actief burgerschap' is een essentieel product om hen hiervoor op een zorgvuldige, professionele manier ruimte te bieden en terreinen op eigentijdse wijze te beheren. Dat levert kwalitatief hoogstaand gebiedsbeheer op en bovendien draagvlak in de omgeving.

Het bestaat uit o.a.:

- professionele begeleiding inzet van vrijwilligers;
- faciliteren en onderhouden van participatiegroepen;
- samenwerken met bewonersplatforms, stichtingen en verenigingen.

3.3. Plannen maken

Gebiedsbeheer gaat verder dan de bestaande inrichting zorgvuldig en efficiënt in stand houden. Het gaat ook om flexibel kunnen reageren op veranderende maatschappelijke en ecologische vraagstukken. Maar ook om aanpassing van beheer naar de nieuwste inzichten op het gebied van recreatie, kwaliteit van de leefomgeving, klimaatadaptatie en ecosystemen. Dat vraagt om strategische en onderbouwde doorontwikkeling van terreinen.

3.3.1. Plan- en projectvoorbereiding

Gedurende het jaar kunnen zich knelpunten of kansen aandienen, die vragen om een eerste beoordeling en standpuntbepaling door het bestuur. Om flexibel op dergelijke ontwikkelingen te kunnen reageren wordt een budget van € 20.000 opgenomen. Ten laste van dit budget wordt alleen de inzet van capaciteit benodigd voor het opstellen van een bestuursvoorstel gebracht. Dit voorstel heeft als doel een besluit te nemen of het schap het gesignaleerde probleem wil oplossen of de kans wil benutten en bereid is daarvoor middelen beschikbaar te stellen. Zo'n voorstel geeft daarom inzicht in welke kosten en opbrengsten aan een vervolg zijn verbonden.

3.3.2. Beheerkostenberekening en analyses

Wat willen we bereiken

De beheerkostenberekening geeft inzicht in de beheerkosten voordat de herinrichting start zodat vooraf bestuurlijke, beheersmatige en financiële keuzes gemaakt kunnen worden en daarmee grip geeft op de begroting (geprognoseerde en werkelijke kosten).

Wat gaan we er voor doen

Bij de grote of kleinere herinrichting van een gebied, of bij het inrichten van nieuw terrein, is het wenselijk vooraf inzicht in de te verwachten beheerkosten te hebben. Dit wordt verzorgd door beheerkostenberekeningen en -analyses uit te voeren. In deze berekeningen worden de beheerkosten van de huidige situatie afgezet tegen die van de toekomstige inrichting van een gebied. Ook wordt een analyse gemaakt van de kostenbepalende elementen, zodat er gefundeerd keuzes gemaakt kunnen worden.

3.4. Overhead

Efficiënt beheer staat of valt met kwalitatief hoogwaardige bestuurlijke en juridische advisering aan het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, over ten minste de volgende aandachtsgebieden:

- lopende zaken, beleid, ontwikkelingen en toekomst van het schap
- nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving die van invloed zijn op het schap

Daarbij wordt rekening gehouden met wat er speelt op de betreffende beleidsvelden en met het netwerk binnen en buiten het schap. Dit netwerk bestaat o.a. uit schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat, natuur- en milieuorganisaties en stakeholders in het schapsgebied. Tevens wordt het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter bijgestaan in alles wat de hen opgedragen taken aangaat, o.a. met een goed financieel en administratief management en met een solide juridische onderbouwing en afhandeling.

3.4.1. Bestuursproducten

3.4.1.1. Accountmanagement

Wat willen we bereiken

De accountmanager is een deskundig aanspreekpunt vanuit Staatsbosbeheer voor het recreatieschap en een opdrachtnemer voor de bestuurlijke opdrachten.

Wat gaan we er voor doen

Met de bestuurlijk-juridische achtergrond en kennis organisatie fungeert de accountmanager als sparringpartner voor het schap. Hij is opdrachtnemer voor bestuurlijke opdrachten, bewaakt de voortgang van de projecten en werkzaamheden die daaruit voortkomen en informeert het schap over de voortgang en de eindresultaten.

3.4.1.2. Bestuurssecretaris

Wat willen we bereiken

De bestuurssecretaris levert een effectieve ondersteuning en advisering van het bestuur.

Wat gaan we er voor doen

De bestuurssecretaris is de expert-sparringpartner. Hij adviseert en begeleidt het bestuur en andere samenwerkingspartners. Met zijn bestuurlijk-juridische achtergrond heeft hij veel kennis van onder meer gemeenschappelijke regelingen. Hij ondersteunt de uitvoering van bestuurlijke taken en besluitvormingsprocessen en denkt mee over bestuurlijke vraagstukken. Als rechterhand van het bestuur vertaalt de bestuurssecretaris besluiten naar concrete afspraken voor Staatsbosbeheer.

3.4.1.3. Secretariaat

Wat willen we bereiken

Het ambtelijk secretariaat zorgt ervoor dat de vergaderingen goed voorbereid en professioneel verlopen, dat de daarbij behorende vergaderstukken tijdig beschikbaar zijn en dat de archivering op orde is.

Wat gaan we er voor doen

Het ambtelijk secretariaat verzorgt de planning, organisatie, voorbereiding, verslaglegging en

archivering van de bestuursvergaderingen. Met gedegen kennis van bestuurlijk-juridische processen bewaakt de ambtelijk secretaris dat voldaan wordt aan de vereisten en bepalingen die onder meer de Wet Gemeenschappelijke Regelingen stelt.

3.4.2. Financiële diensten

3.4.2.1. Financieel beleid

Wat willen we bereiken

Beoogd wordt een solide financieel beleid dat voldoet aan juridische en financiële vereisten, verordeningen, notities en kaders.

Wat gaan we er voor doen

Zorgvuldig terreinbeheer en -ontwikkeling vraagt om zorgvuldig budgetbeheer. De beschikbare middelen zijn immers bedoeld om de doelen en visie te realiseren voor uw gebieden. Door kennis, ervaring en netwerk worden de terreinen zo efficiënt mogelijk beheerd. Er wordt een intern inkoop- en beleidskader opgesteld, (Europese) aanbestedingen worden begeleid, contracten worden opgesteld, rapportages voor verantwoording en accountantscontrole worden verzorgd, en de verzekeringsportefeuille wordt gecoördineerd. Uiteraard volgens de wettelijke vereisten. En op onderwerpen wordt financieel advies gegeven.

3.4.2.2. Planning en control

Wat willen we bereiken

Een Planning & Control-cyclus (P&C) is een wettelijke vereiste. En het geeft daarnaast kader en sturing aan het bestuur en biedt ondersteuning om de doelstellingen te bereiken.

Wat gaan we er voor doen

Deze P&C begint met het plannen van de jaarlijkse activiteiten (begroting) en eindigt met het vaststellen van het jaarresultaat en het samenstellen van de jaarrekening. Administratie (de vastlegging van financiële handelingen) en projectcontrolling maken vanzelfsprekend onderdeel uit van P&C. Met de najaarsrapportage wordt de uitvoering van activiteiten bewaakt en wordt er voor gezorgd dat de bedrijfsvoering 'in control' blijft. Indien nodig wordt het voorgenomen beleid of de activiteiten en processen bijgesteld. Uiteraard binnen het extern kader van Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), fiscale wetgeving en andere wet- en regelgeving.

3.4.3. Juridische diensten

3.4.3.1. Aansprakelijkheid

Wat willen we bereiken

Beoogd wordt een beperking van aansprakelijkheidsprocedures, -risico's en -kosten. Efficiënte afhandeling van klachten voorkomt bovendien eventuele beroepsprocedures bij de Nationale Ombudsman.

Wat gaan we er voor doen

Terreineigendom en -beheer brengen juridische verantwoordelijkheden met zich mee. Gezorgd wordt voor een onderbouwde afwijzing of toewijzing van claims, voor de (financiële) afhandeling ervan, of claims worden doorgestuurd naar de verantwoordelijke partij. Omgekeerd wordt

gezorgd voor aansprakelijkheidstelling van derden bij schade aan de terreinen. Bij klachten op grond van de Algemene wet bestuursrecht wordt gezorgd voor correspondentie met de directe toezichthouder (Politie en OM), worden hoorzittingen voorbereid en worden beslissingen opgesteld. Verder worden beroepen van klagers bij de Nationale Ombudsman afgehandeld. In bezwaarprocedures wordt gezorgd voor de hoorzittingen en worden beslissingen op bezwaar opgesteld.

3.4.3.2. Juridische ondersteuning

Wat willen we bereiken

Beoogd wordt een goede en snelle juridische ondersteuning ter voorkoming en beperking van imagoschade en allerhande risico's.

Wat gaan we er voor doen

Voor effectief beheer en ontwikkeling van terreinen is een solide juridische basis onmisbaar. Daarom wordt vorm gegeven aan tal van overeenkomsten in het kader van beleid en uitvoering van beheer, waaronder de samenwerking met derden (private en publieke partijen). Dat gebeurt onder andere door adviseren, beoordelen en/of opstellen van overeenkomsten.

3.4.3.3. Procederen

Wat willen we bereiken

Het voorkomen van een onnodige gerechtelijke procedure spaart tijd en geld. In die gevallen waarin geprocedeerd moet worden, wordt een vlotte en correcte afhandeling van de procedure beoogd en draagt zodoende bij aan een besparing van kosten en komt uw imago ten goede.

Wat gaan we er voor doen

Mochten conflicten met derden tot juridische procedures leiden, dan wordt er geprocedeerd als verweerder, eisende partij, gedaagde of belanghebbende en zijn de juristen het aanspreekpunt voor de advocaat. Ook worden collega's bijgestaan in juridische procedures, bijvoorbeeld als zij slachtoffer zijn van een delict of een ongeval. Als het nodig is, wordt er opgetreden als gemachtigde in een gerechtelijke procedure.

3.4.3.4. WOB-procedures

Wat willen we bereiken

Gestreefd wordt naar een snelle en correcte afhandeling van WOB-procedures.

Wat gaan we er voor doen

WOB-verzoeken worden in behandeling genomen. Ook kan een zienswijze opgesteld worden op een WOB-verzoek dat door derden wordt behandeld en waarin het recreatieschap derde-belanghebbende bent. Cruciaal hierbij is dat over de gevraagde informatie (documenten) beschikt kan worden.

3.5. Projecten/kredieten

Er zijn bij het opstellen van deze begroting geen projecten die doorlopen tot in 2023.

3.6. Mutaties reserves

Deelproduct/product	Lasten			Baten			Saldo		
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Mutatie reserves									
Reserve Pendrechtse molen		27.700	27.700		15.000	15.000	-	12.700	12.700
Reserve afschrijvingen					4.500	4.500	-	(4.500)	(4.500)
Investeringsreserve		68.561					-	68.561	-
Reserve besparingen		113.250	226.500				-	113.250	226.500
Egalisatiereserve groot onderhoud					261.202	261.202	-	(261.202)	(261.202)
Provinciale reserve							-	-	-
	166.089			333.558			(167.469)	-	-
Totaal mutatie reserves	166.089	209.511	254.200	333.558	280.702	280.702	(167.469)	(71.191)	(26.502)

3.7. Wat gaat het kosten

Deelproduct/product	Lasten			Baten			Saldo		
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Personeel	952.800	728.900	763.800	-	-	-	952.800	728.900	763.800
Optimaliseringsrichting fysiek beheer		(113.250)	(226.500)				-	(113.250)	(226.500)
Overschot op rekening		113.250	153.609				-	113.250	153.609
Materieel	2.210.131	2.294.401	2.268.239	986.446	747.200	747.200	1.223.685	1.547.201	1.521.039
Gebiedsbeheer	3.162.931	3.023.301	3.032.039	986.446	747.200	747.200	2.176.485	2.276.101	2.284.839
Personeel	-	40.400	42.300	-	-	-	-	40.400	42.300
Materieel	-	40.400	42.300	-	-	-	-	40.400	42.300
Maatschappelijke betrokkenheid	-	40.400	42.300	-	-	-	-	40.400	42.300
Personeel	122.400	30.600	32.100	-	-	-	122.400	30.600	32.100
Materieel	4.499	-	-	-	-	-	4.499	-	-
Plannen maken	126.899	30.600	32.100	-	-	-	126.899	30.600	32.100
Overhead									
Personeel	35.614	47.500	49.800	-	-	-	35.614	47.500	49.800
Materieel	72.386	80.054	83.900	-	-	-	72.386	80.054	83.900
Bestuurlijke diensten	108.000	127.554	133.700	-	-	-	108.000	127.554	133.700
Personeel	66.700	126.300	132.400	-	-	-	66.700	126.300	132.400
Materieel	6.108	37.700	37.700	-	-	-	6.108	37.700	37.700
Financiële diensten	72.808	164.000	170.100	-	-	-	72.808	164.000	170.100
Personeel	64.600	16.000	16.800	-	-	-	64.600	16.000	16.800
Materieel	17.400	3.500	3.500	-	-	-	17.400	3.500	3.500
Juridische diensten	82.000	19.500	20.300	-	-	-	82.000	19.500	20.300
Totaal overhead	262.808	311.054	324.100	-	-	-	262.808	311.054	324.100
Overige kosten									
Deelnemersbijdrage			-		1.455.691	1.525.564	-	(1.455.691)	(1.525.564)
Bijdrage Provincie Zuid-Holland					326.900	326.900	-	(326.900)	(326.900)
Bijdrage gemeente Rotterdam				2.701.914	854.373	854.373	(2.701.914)	(854.373)	(854.373)
Algemene middelen	-	-	-	2.701.914	2.636.964	2.706.837	(2.701.914)	(2.636.964)	(2.706.837)
Onvoorzien	-	50.000	50.000	-	-	-	-	50.000	50.000
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.552.638	3.455.355	3.480.539	3.688.360	3.384.164	3.454.037	(135.722)	71.191	26.502
Totaal kredieten	72.448	-	-	4.591	-	-	67.857	-	-
Saldo van baten en lasten	3.625.086	3.455.355	3.480.539	3.692.951	3.384.164	3.454.037	(67.865)	71.191	26.502
Totaal mutatie reserves	166.089	209.511	254.200	333.558	280.702	280.702	(167.469)	(71.191)	(26.502)
Saldo	3.791.175	3.664.866	3.734.739	4.026.509	3.664.866	3.734.739	(235.334)	-	0

4. Paragrafen

4.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's die zich in de praktijk voordoen op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd / ingekrompen moet worden.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Voor de waardering van het toereikend zijn van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd.

Ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Risicoanalyse

Risico's	Aard van het risico	Financiële omvang risico	Kans van optreden* H/M/L	Impact (uitgaande van vier jaar)
1. Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen	Structureel	PM	Gemiddeld	PM
2. Pendrechtse Molen	Structureel	135.000	Hoog	108.000
3. Economische grondzaken	Incidenteel en structureel	PM	Gemiddeld	PM

* De financiële impact wordt berekend door bij een hoog risico 80%, bij een gemiddeld risico 50% en bij een laag risico 20% van het bedrag van de financiële omvang te nemen.

Risico 1: Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidslichamen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, ingevoerd. De vennootschapsbelastingrisico's zijn inmiddels in beeld gebracht. Daarbij is uitgegaan van de begroting 2015 en de realisatie 2016. Per activiteit of cluster van activiteiten is beoordeeld of met de uitvoering van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. Er is sprake van een fiscale onderneming indien aan elk van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. Duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
2. Deelname aan het economisch verkeer;
3. Winstoogmerk en/of concurrentie.

Voor een aantal activiteiten, dat valt onder economisch beheer (huren en erfpacht) is waarschijnlijk geen sprake van een fiscale onderneming, omdat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Aan dit criterium is niet voldaan aangezien de activiteiten beperkt zijn tot 'normaal vermogensbeheer'. In dit geval kan worden gesteld dat sprake is van normaal vermogensbeheer, omdat er slechts beperkt arbeid wordt verricht en er geen causaal verband is tussen arbeid en rendement.

Voor de overige activiteiten is ook geen sprake van een fiscale onderneming omdat geen sprake is van structurele vermogenoverschotten dan wel wordt het standpunt ingenomen dat een vrijstelling kan worden toegepast, zodat geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

Aangezien het ingenomen standpunt van de Recreatieschappen (nog) niet is afgestemd met de Belastingdienst, blijft de vennootschapsbelasting een risico. Dit is echter niet te kwantificeren en wordt derhalve beschouwd als een PM-post.

Risico 2: Pendrechtse Molen (onverwachte gebreken)

Het is denkbaar dat een gebrek aan het object wordt geconstateerd, dat meer kost dan het gereserveerde budget. Via actualisering van de notitie 'Risico's m.b.t. de Pendrechtse Molen' is bovenstaand risico onderbouwd. In lijn met de huidige nota Grondbeleid zou verkoop van de molen aan de orde zijn. In het recente verleden is geprobeerd de molen te vermarkten, maar dat is geen haalbare zaak gebleken. Mocht zich een koper voor € 1 melden, die de molen en grond openbaar toegankelijk wil houden dan wordt daar onmiddellijk op ingesprongen.

Risico 3: Economische grondzaken

Bodemverontreiniging. In een gebied als IJsselmonde kunnen milieuverontreinigingen aanwezig zijn die momenteel niet bij het schap bekend zijn en waarvan de veroorzaker na ontdekking niet kan worden aangesproken. In een aantal gevallen kan het schap echter wel verantwoordelijk gehouden worden voor de kosten van sanering. De kosten hiervoor zullen pas bekend worden wanneer een dergelijke milieuverontreiniging wordt aangetroffen.

In een groot aantal gebieden binnen IJsselmonde bevindt zich vervuild havenslib:

Wanneer er nieuwe ontwikkelingen komen voor bestaande gebieden, zal nagegaan moeten worden of er vervuiling is. Indien er sprake is van vervuiling zal eerst een saneringsplan moeten worden opgesteld.

Groot onderhoud (verhuurde) panden (bijzonder risico): Het schap is verantwoordelijk voor uitvoering van het groot onderhoud van al haar in eigendom zijnde panden, ook degene die zij heeft verhuurd. Dit is niet in TBM opgenomen. Tevens is zij verantwoordelijk voor de risico's aan de opstal (waarvoor een opstalverzekering is afgesloten).

Groot onderhoud (verhuurde) gronden (Incidenteel risico): In beginsel is NRIJ verantwoordelijk voor het groot onderhoud van de gronden en daarop aanwezige beplanting (denk aan essentakziekte), oevers e.d., mits de huurder het dagelijks onderhoud naar behoren heeft uitgevoerd.

Economische crisis / COVID-19 (bijzondere contractrisico): als gevolg van de economische crisis en van de overheidsmaatregelen die getroffen zijn om COVID-19 in te dammen, is het niet uitgesloten dat dit tot betalingsproblemen bij uw relaties leidt. Vele gesprekken over onder andere betalingsregelingen zullen volgen, met als mogelijk meest ingrijpende stap opzegging van de overeenkomst.

COVID-19 (Corona)

Het COVID-19 (Corona) virus heeft financiële gevolgen gehad voor de jaarrekening 2021. Voornamelijk in de debiteurenpositie, hiervoor is een voorziening getroffen in de jaarrekening 2021. Naar verwachting zal COVID19 ook in 2022 en wellicht de jaren daarna op veel beleidsterreinen van onze begroting impact hebben. Hoe groot de financiële impact zal zijn is onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Ratio Weerstandsvermogen

Zoals hiervoor aangegeven wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen.

Na aftrek van de lopende claims op de reserves van € 108.000 euro is de stand van de Algemene Reserve per eind 2021 ca € 432.000.

De gekwantificeerde risico's bedragen ca. € 108.000. De berekening van het weerstandsvermogen komt dan uit op een ratio van >2 met een bijbehorend waarderingscijfer A. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen.

Kengetallen BBV

In het BBV (=financiële regelgeving voor gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen) staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen.

De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
netto schuldquote	-92%	-101%	-102%	-93%	-156%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
solvabiliteitsratio	62%	59%	61%	68%	72%
structurele exploitatieruimte					

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.

De Provincie Zuid-Holland gebruikt de volgende signaleringswaarden:

Kengetal	gezond	neutraal	risicovol
netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de “netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen” worden ook de verstrekte leningen meegenomen.

Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van het schap. Dit geeft inzicht in de mate waarin het schap in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Het kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele lasten.

EMU saldo

Omschrijving	Telling	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	+/+	27	-38	-151	-151	558
Afschrijvingen tlv de exploitatie	+/+	38	38	38	38	38
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+/+	303	-103	-531	-183	178
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	0	0	0	0	0
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht op investeringen in (im)materiële vaste activa	+/+	0	0	0	0	0
Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken	-/-	0	0	0	0	0
Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-/-	0	0	0	0	0
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-/-	0	0	0	0	0
Aandeel in EMU-saldo		367	-103	-644	-297	774

4.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het goed onderhouden van de gebieden is een belangrijke taak voor het schap om duurzaam gebruik mogelijk te maken. Als basis voor het plannen van regulier- en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypen (bijvoorbeeld speel- en ligweide, strand of bos) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende onderhoudscycli en normkosten zijn bepaald. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt met de cycli en de normkosten de geplande uitgaven voor meerjarig duurzaam onderhoud.

De geplande uitgaven van groot onderhoud fluctueren van jaar tot jaar. Dit kan een direct en groot effect hebben op het jaarresultaat en daarmee op de jaarlijkse deelnemersbijdrage. Om dit ongewenste effect zoveel mogelijk te voorkomen heeft het schap ervoor gekozen om een egalisatievoorziening groot onderhoud in te stellen. Jaarlijks wordt een vastgestelde dotatie ten laste van de exploitatie gebracht en de werkelijke onderhoudslasten worden ten laste van de Voorziening verantwoord.

Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is

Programma groot onderhoud

In onderstaande tabel is het verwachte verloop van de voorziening Groot Onderhoud te zien voor de komende jaren.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand voorziening Groot onderhoud per 01-01	1.616.658	1.992.696	1.573.029	1.875.959	1.772.683	1.241.432	1.058.054
Dotatie	549.800	616.600	616.600	616.600	616.600	616.600	616.600
Extra dotatie	261.202	261.202	261.202	261.202	261.202		
Werkelijke uitgaven 2021 M	310.512						
Werkelijke uitgaven 2021 P	124.452						
planning materiële uitgaven		603.467	442.210	754.675	1.083.887	615.368	337.522
planning personele uitgaven		181.040	132.663	226.403	325.166	184.610	101.257
materiële uitgaven op werken uit jaarschijf 2021		394.586					
personele uitgaven op werken uit jaarschijf 2021		118.376					
Stand voorziening groot onderhoud per 31-12	1.992.696	1.573.029	1.875.959	1.772.683	1.241.432	1.058.054	1.235.874

In 2023 is groot onderhoud en vervangingsonderhoud voorzien aan o.a.:

- bos en beplantingen: het uitvoeren van groot onderhoud en het aanpakken van essentaksterfte in de recreatiegebieden Hoge Veld en Jan Gerritsenpolder;
- halfverharde wandelpaden en parkeerterreinen in o.a. de recreatiegebieden Carnisse Grienden, Rhoonse Grienden, Donckse Velden en Sandelingen Ambacht;
- de grasvegetaties van de speel en ligweides in o.a. de recreatiegebieden Wevershoek en Sandelingen Ambacht.

Programmabegroting 2023 | Paragrafen

Onderstaand een volledig overzicht van de in 2023 geplande werkzaamheden (excl. P):

Categorie	20023
TBM-overig	19.834
Bos	127.610
Solitairen en knotbomen	54.778
Duikers	-
Niet normatieve assets (lampjes)	14.700
Asfalt	17.258
Bagger	20.294
Elementenverharding	10.147
Gras	65.437
Halfverharding	86.662
Harde oevers	15.407
Steenbestorting	3.520
Zwemwater	-
Gebouwen	2.214
Bruggen	4.349
Vlonders en steigers	-
Totaal GO	442.210

4.3. Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.

Er is voldaan aan de kasgeldlimiet, aangezien er per saldo geen sprake is van een kortlopende schuld.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's. In 2021 zijn geen vaste geldleningen aangegaan. Er zijn op balansdatum 2021 meerdere uitstaande geldleningen zonder renteherziening gedurende de looptijd. Er is geen sprake van herfinanciering. Derhalve is er geen renterisico.

Schatkistbankieren

Bij het schatkistbankieren wordt dagelijks het saldo bij een vastgesteld drempelbedrag overgeboekt op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Omgekeerd kan het saldo ook worden aangevuld ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Voor het schap zijn de benodigde overeenkomsten met het Rijk afgesloten. De drempel van € 1.000.000 is in 2021 niet overschreden. Zie verder het overzicht in de toelichting op de balans, onderdeel Schatkistbankieren.

4.4. Grondbeleid

Algemeen

In 2016 is door het toenmalig schapsbestuur het grondbeleid vastgesteld, waarin de volgende uitgangspunten centraal staan:

- Grond is een middel en geen doel.
- Bij en met de inzet van grond en vastgoed wordt financiële optimalisatie nagestreefd.
- Met de inzet van grond en vastgoed wordt samenwerking met gebiedspartijen gezocht.
- Hoewel het schap zelf geen grond- of opstalexploitaties voert, heeft zij in haar aanpak een actieve houding. Hierbij stuurt zij – in samenwerking met de andere gebiedspartijen - actief op programmering, kostenbeheersing en opbrengstoptimalisatie.
- Het schap werkt innovatief en extern gericht, zoekt naar nieuwe verbanden tussen enerzijds grond en vastgoed en anderzijds maatschappelijke of commerciële (verdien)modellen van derden en geeft waar mogelijk ruimte aan nieuwe technologieën en duurzame toepassingen.
- Het schap neemt in beginsel niet risicodragend deel in gebieds- en vastgoedontwikkelingen.
- Bij de inzet van grond en vastgoed werkt het schap transparant en marktconform.

Financieel

Naast het algemene uitgangspunt van financiële optimalisatie is de inzet vooral gericht op het behoud van het huidige niveau van inkomsten in de schapsbegroting, zulks in relatie tot de met eigendom/erfpacht samenhangende kosten. Door het aanhoudende herstel van de economie zal de investeringsbereidheid bij ontwikkelende partijen toenemen, maar concrete investeringsvoorbeelden zijn nog niet voor handen.

Schapsspecifiek

In programma ‘Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden’ en ‘ontwikkelingen’ van de begroting wordt ingegaan op de specifieke grond- en vastgoedontwikkelingen en de daarbij geldende financiële prognoses, kansen en risico’s.

Grondpositie per 31 december 2020:

Deze tabel betreft de grondpositie. Hierin zijn niet meegenomen de gronden die het schap op basis van persoonlijke overeenkomsten (o.a. huur) in gebruik en onderhoud heeft. Peildatum voor deze tabel is de kadastrale registratie per 31 december 2020.

Oppervlakte:		Toelichting mutatie:
01-01-2021	532,6 ha	
mutatie	15,6 ha	27 oktober 2021: grondverkrijging Polder Buitenland
31-12-2021	548,2 ha**	

* Oppervlakte in hectares, afgerond op halve hectares

4.5. Bedrijfsvoering

Productomschrijving	Gebiedsbeheer	Maatschappelijke betrokkenheid	Plannen maken	Overhead	Totaal
Beheer informatie	50.000				50.000
Uitvoeren Terreininspecties	59.500				59.500
Ondersteuning recreatie-, landschaps- en natuurbeheer	17.900				17.900
uitvoeren Terreinbeheer RO 30%	319.800				319.800
Omgevingscommunicatie	115.500				115.500
Samenwerking omgevingsmanagement	58.700				58.700
Beheer vastgoed en gronden (rentmeesterschap)	61.200				61.200
Toezicht en Handhaving	185.200				185.200
Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen	13.400				13.400
Vrijwilligers en actief burgerschap		42.300			42.300
Plan- en projectvoorbereiding			21.400		21.400
Beheerkostenberekening & analyses			10.700		10.700
Accountmanagement				49.800	49.800
Bestuurssecretaris				-	-
Personeel				49.800	49.800
Financieel beleid				12.500	12.500
Planning en control				119.900	119.900
Aansprakelijkheid				2.800	2.800
Juridische ondersteuning				11.400	11.400
Procederen				1.300	1.300
WOB-procedures				1.300	1.300
Subtotaal	763.800	42.300	32.100	248.800	1.087.000
Dienstverlening in uitgaven voorziening Groot Onderhoud	132.700				132.700
Totaal					1.219.700

4.6. Deelnemersbijdrage

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage	Inwoneraantallen per 1-1-2021
Gemeente Albrandswaard	199.740	13%	25.814
Gemeente Barendrecht	376.383	25%	48.643
Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	241.864	16%	31.258
Gemeente Ridderkerk	361.124	24%	46.671
Gemeente Zwijndrecht	346.453	23%	44.775
	1.525.564	100%	197.161
Totaal	1.525.564		

Financiële begroting en bijlagen

Deelproduct/product	Lasten			Baten			Saldo		
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Personeel	952.800	728.900	763.800	-	-	-	952.800	728.900	763.800
Optimaliseringsrichting fysiek beheer		(113.250)	(226.500)				-	(113.250)	(226.500)
Overschot op rekening		113.250	153.609				-	113.250	153.609
Materieel	2.210.131	2.294.401	2.268.239	986.446	747.200	747.200	1.223.685	1.547.201	1.521.039
Gebiedsbeheer	3.162.931	3.023.301	3.032.039	986.446	747.200	747.200	2.176.485	2.276.101	2.284.839
Personeel	-	40.400	42.300	-	-	-	-	40.400	42.300
Materieel									
Maatschappelijke betrokkenheid	-	40.400	42.300	-	-	-	-	40.400	42.300
Personeel	122.400	30.600	32.100	-	-	-	122.400	30.600	32.100
Materieel	4.499						4.499	-	-
Plannen maken	126.899	30.600	32.100	-	-	-	126.899	30.600	32.100
Overhead									
Personeel	35.614	47.500	49.800	-	-	-	35.614	47.500	49.800
Materieel	72.386	80.054	83.900	-	-	-	72.386	80.054	83.900
Bestuurlijke diensten	108.000	127.554	133.700	-	-	-	108.000	127.554	133.700
Personeel	66.700	126.300	132.400	-	-	-	66.700	126.300	132.400
Materieel	6.108	37.700	37.700	-	-	-	6.108	37.700	37.700
Financiële diensten	72.808	164.000	170.100	-	-	-	72.808	164.000	170.100
Personeel	64.600	16.000	16.800	-	-	-	64.600	16.000	16.800
Materieel	17.400	3.500	3.500	-	-	-	17.400	3.500	3.500
Juridische diensten	82.000	19.500	20.300	-	-	-	82.000	19.500	20.300
Totaal overhead	262.808	311.054	324.100	-	-	-	262.808	311.054	324.100
Overige kosten									
Deelnemersbijdrage			-		1.455.691	1.525.564	-	-	-
Bijdrage Provincie Zuid-Holland					326.900	326.900	-	(1.455.691)	(1.525.564)
Bijdrage gemeente Rotterdam				2.701.914	854.373	854.373	(2.701.914)	(326.900)	(326.900)
Algemene middelen	-	-	-	2.701.914	2.636.964	2.706.837	(2.701.914)	(854.373)	(854.373)
Onvoorzien	-	50.000	50.000	-	-	-	-	50.000	50.000
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.552.638	3.455.355	3.480.539	3.688.360	3.384.164	3.454.037	(135.722)	71.191	26.502
Totaal kredieten	72.448	-	-	4.591	-	-	67.857	-	-
Saldo van baten en lasten	3.625.086	3.455.355	3.480.539	3.692.951	3.384.164	3.454.037	(67.865)	71.191	26.502
Totaal mutatie reserves	166.089	209.511	254.200	333.558	280.702	280.702	(167.469)	(71.191)	(26.502)
Saldo	3.791.175	3.664.866	3.734.739	4.026.509	3.664.866	3.734.739	(235.334)	-	0

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en –baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en – baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij om o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves. Investerings in maatschappelijk nut boven de € 25.000 worden geactiveerd, het gedeelte van het toegezegde krediet wordt bij gereedkomen van de investering overgeheveld naar de nog in te stellen reserve afschrijvingen maatschappelijk nut investeringen.

Mutaties aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

Programmabegroting 2023 | Financiële begroting

Structureel evenwicht

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is in de begroting en de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht geïntroduceerd. Het BBV is aangepast, zodat Algemeen Bestuur en financieel toezichthouder kunnen vaststellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming. Algemeen uitgangspunt is dat structurele lasten en baten die lasten en baten zijn die betrekking hebben op posten of beleid met een looptijd van meer dan drie jaar. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Het structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten).

Het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen is opgenomen in de toelichting op de meerjarenraming.

Uiteenzetting van de financiële positie (geprognosticeerde balans)

De financiële positie in meerjarenperspectief blijkt uit de geprognosticeerde balanscijfers voor de jaren 2023 tot en met 2026. Ter vergelijking zijn de balanscijfers van de jaarrekening 2020 vermeld.

Bedragen

Totaaloverzicht	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 0
ACTIVA						
Materiële vaste activa	2.415.520	2.377.520	2.339.520	2.301.637	2.263.774	2.230.740
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	4.111.126	4.380.175	4.356.269	4.017.522	4.287.828	3.894.842
Totaal activa	6.526.646	6.757.695	6.695.789	6.319.158	6.551.602	6.125.581
PASSIVA						
Reserves	4.026.287	3.999.785	4.086.533	4.286.530	4.747.730	4.189.266
(Geraamd) resultaat	-	-	-	-	-	-
Voorzieningen	1.573.029	1.875.958	1.772.682	1.241.432	1.058.054	1.235.875
Langlopende schulden	272.268	226.890	181.512	136.134	90.756	45.378
Vlottende passiva	655.062	655.062	655.062	655.062	655.062	655.062
Totaal passiva	6.526.646	6.757.695	6.695.789	6.319.158	6.551.602	6.125.581

Toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie

De uitgangspunten, die bij het samenstellen van deze begroting zijn gehanteerd, zijn vermeld in hoofdstuk 2 van deze begroting.

Materiële vaste activa

De afname in de materiële vaste activa betreft de jaarlijkse afschrijvingen.

Financiële vaste activa

Niet van toepassing.

Vlottende activa

De vlottende activa is bepaald door het verschil te nemen tussen het “totaal passiva per jaar” minus het totaal van de materiële vaste activa.

Reserves

Staat van reserves	Saldo 1-1-2022	Resultaat bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve	432.104	-	-	-	432.104	-	-	432.104
BESTEMMINGSRESERVES								
Investeringsreserve	1.509.496	-	68.561	65.556	1.512.501	-	-	1.512.501
Reserve herinrichting Zuidelijk Randpark	460.306	-	-	-	460.306	-	-	460.306
Reserve vervangingsinvesteringen	150.434	-	-	-	150.434	-	-	150.434
Reserve Pendrechtse molen	214.394	-	27.700	15.000	227.094	27.700	15.000	239.794
Reserve besparingen	222.773	-	113.250	-	336.023	226.500	-	562.523
Afschrijvingsreserve	128.718	-	-	4.500	124.218	-	4.500	119.718
Egalisatiereserve groot onderhoud	1.044.809	-	-	261.202	783.607	-	261.202	522.405
Subtotaal bestemmingsreserves	3.730.930		209.511	346.258	3.594.183	254.200	280.702	3.567.681
Totaal	4.163.034		209.511	346.258	4.026.287	254.200	280.702	3.999.785

Meerjarenperspectief

Staat van reserves	Saldo 31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Algemene Reserve	432.104	-	-	432.104	-	-	432.104	-	-	432.104	-	-	432.104
BESTEMMINGSRESERVES													
Investeringsreserve	1.512.501	-	-	1.512.501	-	-	1.512.501	-	-	1.512.501	-	-	945.837
Reserve herinrichting Zuidelijk Randpark	460.306	-	-	460.306	-	-	460.306	-	-	460.306	-	-	460.306
Reserve vervangingsinvesteringen	150.434	-	-	150.434	-	-	150.434	-	-	150.434	-	-	150.434
Reserve Pendrechtse molen	239.794	27.700	15.000	252.494	27.700	15.000	265.194	27.700	15.000	277.894	27.700	15.000	290.594
Reserve besparingen	562.523	339.750	-	902.273	453.000	-	1.355.273	453.000	-	1.808.273	-	-	1.808.273
Afschrijvingsreserve	119.718	-	4.500	115.218	-	4.500	110.718	-	4.500	106.218	-	4.500	101.718
Egalisatiereserve groot onderhoud	522.405	-	261.202	261.203	-	261.203	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal bestemmingsreserves	3.567.681	367.450	280.702	3.654.429	480.700	280.703	3.854.426	480.700	19.500	4.315.626	27.700	586.164	3.757.162
Totaal	3.999.785	367.450	280.702	4.086.533	480.700	280.703	4.286.530	480.700	19.500	4.747.730	27.700	586.164	4.189.266

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

BESTEMMINGSRESERVES

a) Investeringsreserve

Het doel van de Investeringsreserve is het dekken van investeringskosten van de (land)inrichting van diverse nieuwe gebieden.

b) Bestemmingsreserve herinrichting Zuidelijk Randpark

De Reserve Herinrichting Zuidelijk Randpark is bestemd voor het gelijknamige recreatiegebied op de grens van de gemeenten Barendrecht en Rotterdam. Het park ligt pal ten noorden van de A15/Betuwespoorlijn en bestaat uit verschillende deelgebieden. Met deze reserve worden de kosten gedekt die nodig zijn om het Zuidelijk Randpark opnieuw in te richten als recreatiegebied.

c) Reserve vervangingsinvesteringen.

Deze reserve is ingevoerd in 2015. In de meerjarenraming zijn voor 2020 geen onttrekkingen gepland.

d) Reserve Pendrechtse Molen

Deze reserve is gevormd bij de jaarrekening 2015 ter vervanging van de voorziening Pendrechtse Molen. De voorziening voldeed niet aan de financieel-technische eisen die hier wettelijk aan gesteld worden.

e) Reserve besparingen

De reserve besparingen heeft als doel het financieren van investeringen die leiden tot een afname in de onderhoudskosten.

f) Reserve afschrijvingen

Het doel van deze reserve is het dekken van de afschrijvingslasten van projecten die geactiveerd zijn conform nieuwe BBV regelgeving.

g) Egalisatiereserve groot onderhoud

De reserve heeft ten doel om tot en met 2025 het tekort op de voorziening groot onderhoud te egaliseren door middel van een jaarlijkse extra dotatie van €261.202

Voorzieningen

Staat van voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Voorziening Groot Onderhoud	1.992.696	877.802	1.297.469	1.573.029	877.802	574.873	1.875.958
Totaal	1.992.696	877.802	1.297.469	1.573.029	877.802	574.873	1.875.958

Meerjarig perspectief verloop voorzieningen

Staat van voorzieningen	Saldo 31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Voorziening Groot Onderhoud	1.875.958	877.802	981.078	1.772.682	877.803	1.409.053	1.241.432	616.600	799.978	1.058.054	616.600	438.779	1.235.875
Totaal	1.875.958	877.802	981.078	1.772.682	877.803	1.409.053	1.241.432	616.600	799.978	1.058.054	616.600	438.779	1.235.875

Voorziening groot onderhoud

Groot Onderhoud is noodzakelijk ten einde de duurzame instandhouding van de gebieden te garanderen. Regulier onderhoud kent een jaarlijkse cyclus. Groot Onderhoud heeft een cyclus groter dan één jaar. Voor het verrichten van groot onderhoud is een voorziening Groot Onderhoud beschikbaar. Het doel van deze voorziening is de lasten van groot onderhoud gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Langlopende schulden

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De stand van de langlopende schulden is bepaald door per lening rekening te houden met het betreffende verloopschema.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn in de meerjarenraming constant gehouden.

Programmabegroting 2023 | Financiële begroting

Meerjarenraming

Deelproduct/product		Lasten			
		2024	2025	2026	2027
	Personeel	763.800	763.800	763.800	763.800
	Optimaliseringsrichting fysiek beheer	(339.750)	(453.000)	(453.000)	(453.000)
	Overschot op rekening	155.609	157.609	159.609	-
	Materieel	2.154.989	2.041.739	1.780.537	1.618.928
Gebiedsbeheer		2.918.789	2.805.539	2.544.337	2.382.728
	Personeel	42.300	42.300	42.300	42.300
	Materieel	-	-	-	-
Maatschappelijke betrokkenheid		42.300	42.300	42.300	42.300
	Personeel	32.100	32.100	32.100	32.100
	Materieel	-	-	-	-
Plannen maken		32.100	32.100	32.100	32.100
Overhead		-	-	-	-
	Personeel	49.800	49.800	49.800	49.800
	Materieel	83.900	83.900	83.900	83.900
Bestuurlijke diensten		133.700	133.700	133.700	133.700
	Personeel	132.400	132.400	132.400	132.400
	Materieel	37.700	37.700	37.700	37.700
Financiële diensten		170.100	170.100	170.100	170.100
	Personeel	16.800	16.800	16.800	16.800
	Materieel	3.500	3.500	3.500	3.500
Juridische diensten		20.300	20.300	20.300	20.300
Totaal overhead		324.100	324.100	324.100	324.100
		-	-	-	-
	Deelnemersbijdrage	-	-	-	-
	Bijdrage Provincie Zuid-Holland	-	-	-	-
	Bijdrage gemeente Rotterdam	-	-	-	-
Algemene middelen		-	-	-	-
Onvoorzien		50.000	50.000	50.000	50.000
		-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering		3.367.289	3.254.039	2.992.837	2.831.228
Totaal kredieten		-	-	-	-
Saldo van baten en lasten		3.367.289	3.254.039	2.992.837	2.831.228
Totaal mutatie reserves		367.450	480.700	480.700	27.700
Saldo		3.734.739	3.734.739	3.473.537	2.858.928

Baten				
	2024	2025	2026	2027
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	747.200	747.200	747.200	747.200
	747.200	747.200	747.200	747.200
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	49.800	49.800	49.800	49.800
	83.900	83.900	83.900	83.900
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	132.400	132.400	132.400	132.400
	37.700	37.700	37.700	37.700
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	16.800	16.800	16.800	16.800
	3.500	3.500	3.500	3.500
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	1.525.564	1.525.564	1.525.564	1.525.564
	326.900	326.900	326.900	-
	854.373	854.373	854.373	-
	2.706.837	2.706.837	2.706.837	1.525.564
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	3.454.037	3.454.037	3.454.037	2.272.764
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	280.702	280.702	19.500	586.164
	-	-	-	-
	3.734.739	3.734.739	3.473.537	2.858.928

Saldo				
	2023	2024	2025	2026
	763.800	763.800	763.800	763.800
	(339.750)	(453.000)	(453.000)	(453.000)
	155.609	157.609	159.609	-
	1.407.789	1.294.539	1.033.337	871.728
	2.171.589	2.058.339	1.797.137	1.635.528
	42.300	42.300	42.300	42.300
	-	-	-	-
	42.300	42.300	42.300	42.300
	32.100	32.100	32.100	32.100
	-	-	-	-
	32.100	32.100	32.100	32.100
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	49.800	49.800	49.800	49.800
	83.900	83.900	83.900	83.900
	133.700	133.700	133.700	133.700
	132.400	132.400	132.400	132.400
	37.700	37.700	37.700	37.700
	170.100	170.100	170.100	170.100
	16.800	16.800	16.800	16.800
	3.500	3.500	3.500	3.500
	20.300	20.300	20.300	20.300
	-	-	-	-
	324.100	324.100	324.100	324.100
	-	-	-	-
	(1.525.564)	(1.525.564)	(1.525.564)	(1.525.564)
	(326.900)	(326.900)	(326.900)	-
	(854.373)	(854.373)	(854.373)	-
	(2.706.837)	(2.706.837)	(2.706.837)	(1.525.564)
	50.000	50.000	50.000	50.000
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	(86.748)	(199.998)	(461.200)	558.464
	-	-	-	-
	(86.748)	(199.998)	(461.200)	558.464
	-	-	-	-
	86.748	199.998	461.200	(558.464)
	-	-	-	-
	0	0	0	0

Programmabegroting 2023 | Financiële begroting

Grondslagen voor de meerjarenbegroting

De grondslagen voor de ramingen in de meerjarenbegroting zijn vermeld in hoofdstuk 2 “Uitgangspunten”.

Structureel evenwicht

Voor een toelichting op het begrip “structureel evenwicht” wordt verwezen naar de toelichting bij het overzicht van baten en lasten (zie het begin van dit hoofdstuk).

De berekening van het structurele begrotingssaldo voor de jaren 2023 tot en met 2026 blijkt uit het volgende overzicht.

Bedragen

Geraamde incidentele lasten en baten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Extra dotatie voorziening groot onderhoud	261.202	261.202	261.203	
Totaal incidentele lasten	261.202	261.202	261.203	-
Incidentele baten				
Onttrekking reserve onderhoud Pendrechtse Molen	15.000	15.000	15.000	15.000
Onttrekking egalisatiereserve groot onderhoud	261.202	261.202	261.203	
Onttrekking investeringsreserve				566.664
Totaal	276.202	276.202	276.203	581.664
Structureel saldo van de begroting	537.404	537.404	537.406	581.664

In het saldo van de begroting zijn de volgende structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves begrepen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Structurele toevoegingen				
- Reserve Pendrechtse Molen	27.700	27.700	27.700	27.700
Totaal	27.700	27.700	27.700	27.700
Structurele onttrekkingen				
- Reserve Pendrechtse Molen	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal	15.000	15.000	15.000	15.000

Bijlage “Bedragen per taakveld”

Verdeling taakvelden	2023		
	Lasten	Baten	Saldo
0.4 - Overhead	323.600	-	323.600
0.5 - Treasury	500	-	500
0.8 - Overige baten en lasten	-	-	-
0.10 - Mutaties in reserves	254.200	280.702	26.502-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.156.439	1.928.473	1.227.966
0.11 - Resultaat van de rekening baten en lasten	-	1.525.564	1.525.564-
Totaaltelling lasten en baten	3.734.739	3.734.739	0

Bijlage "Conversiestaat"

Deelproduct/product	Baten	Lasten	Saldo
	Begroting 2023	Begroting 2023	Begroting 2023
Beheerinformatie	50.000		50.000
Uitvoeren Terreininspecties	59.500		59.500
Ondersteuning recreatie-, landschaps- en natuurbeheer	17.900		17.900
uitvoeren Terreinbeheer RO 30%	319.800		319.800
Omgevingscommunicatie	115.500		115.500
Samenwerking omgevingsmanagement	(58.700)		(58.700)
Beheer vastgoed en gronden (rentmeesterschap)	61.200		61.200
Toezicht en Handhaving	185.200		185.200
Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen	13.400		13.400
Personeel	763.800	-	763.800
Regulier onderhoud Bos & Beplanting	58.400		58.400
Regulier onderhoud Gras & Open ruimte	479.400		479.400
Regulier onderhoud Waters & Oevers	76.400		76.400
Regulier onderhoud Wegen & Paden	137.000		137.000
Regulier onderhoud Lampjes & Overig	315.100		315.100
Regulier onderhoud	1.066.300		1.066.300
Dotatie voorziening groot onderhoud	621.000		621.000
Extra dotatie voorziening groot onderhoud	261.202		261.202
Optimaliseringsrichting fysiek beheer	(226.500)		(226.500)
Overschot op rekening	153.609		153.609
Afschrijvingen	37.999	-	37.999
Afschrijving economisch nut	8.933		8.933
Afschrijving maatschappelijk nut	24.567		24.567
Afschrijving maatschappelijk nut investeringen vanaf 2019	4.499		4.499
Rente	11.829		11.829
Energie- en waterverbruik	14.200		14.200
Subsidies natuurbeheer	-	92.200	(92.200)
Belastingen	69.500		69.500
Verzekeringen	26.700		26.700
Advieskosten, taxatie en notaris	12.400		12.400
Huren en pachten	46.000	563.000	(517.000)
Vergunningen, Ontheffingen en Toestemmingen		12.000	(12.000)
Veerdiensten	168.000	80.000	88.000
Bijdrage veren	30.000	-	30.000
Ottevanger exploitatie	138.000	80.000	58.000
Publiciteit & voorlichting	6.000		6.000
Materieel	2.268.239	747.200	1.521.039
Gebiedsbeheer	3.032.039	747.200	2.284.839
Vrijwilligers en actief burgerschap	42.300		42.300
Personeel	42.300	-	42.300
Maatschappelijke betrokkenheid	42.300	-	42.300
Plan- en projectvoorbereiding	21.400		21.400
Beheerkostenberekening & analyses	10.700		10.700
Personeel	32.100	-	32.100
Plannen maken	32.100	-	32.100
Overhead			
Accountmanagement	49.800		49.800
Bestuurssecretaris	49.800		49.800
Bestuurssecretaris/Secretariaat	81.200		81.200
Bestuurskosten	2.700	-	2.700
Materieel	83.900	-	83.900
Bestuurlijke diensten	133.700	-	133.700
Financieel beleid	12.500		12.500
Planning en control	119.900		119.900
Personeel	132.400	-	132.400
Accountantskosten	22.200		22.200
Bank- en treasurykosten	500		500
Fiscaal advies	15.000		15.000
Overige kosten			
Materieel	37.700	-	37.700
Financiële diensten	170.100	-	170.100
Aansprakelijkheid	2.800		2.800
Juridische ondersteuning	11.400		11.400
Procederen	1.300		1.300
WOB-procedures	1.300		1.300
Personeel	16.800	-	16.800
Advieskosten	3.500		3.500
Materieel	3.500	-	3.500
Juridische diensten	20.300	-	20.300
Totaal overhead	324.100	-	324.100
Deelnemersbijdrage	-	1.525.564	(1.525.564)
Bijdrage Provincie Zuid-Holland		326.900	(326.900)
Bijdrage gemeente Rotterdam		854.373	(854.373)
Algemene middelen	-	2.706.837	(2.706.837)
Onvoorzien	50.000		50.000
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.480.539	3.454.037	26.502
Kredieten	-	-	-
Totaal kredieten	-	-	-
Saldo van baten en lasten	3.480.539	3.454.037	26.502
Mutatie reserves			
Reserve Pendrechtse molen	27.700	15.000	12.700
Reserve afschrijvingen		4.500	(4.500)
Investeringsreserve			
Reserve besparingen	226.500		226.500
Egalisatiereserve groot onderhoud		261.202	(261.202)
Totaal mutatie reserves	254.200	280.702	(26.502)
Saldo	3.734.739	3.734.739	0